

Folkbildningsrådet

Finansdepartementet

103 33 Stockholm

Dnr 60, 2010, 07
2010-04-21

Remissvar

Mervärdesskatt för den ideella sektorn, m.m. (Ds 2009:58)

Sammanfattning

Folkbildningsrådets synpunkter koncentreras på utredningsförslaget och de konsekvenser ett genomförande innebär för folkbildningens organisationer. Folkbildningsrådet ansluter sig till de remissvar som lämnats av rådets medlemsorganisationer Folkbildningsförbundet (FBF), Rörelsefolkhögskolornas intresseorganisation (RIO) och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL). Vad gäller SKL:s remissvar ansluter sig rådets till de delar som är tillämpliga på folkbildningsverksamheten. Folkbildningsrådet anser

- att ideella föreningar och stiftelser undantas från begreppet beskattningsbar person. Ideella föreningar bör fortsatt omfattas av ett generellt undantag.
- att samtliga varor och tjänster kopplade till folkbildningsverksamhet inom ideella organisationer skall undantas från mervärdesskatt.
- att en obligatorisk mervärdesskatt ej ska införas vid uthyrning av verksamhetslokaler. Om en obligatorisk skatt ska införas bör detta i så fall ytterligare utredas. Utredningen ska både beakta de ekonomiska konsekvenserna för den ideella sektorn och hur de kompensatoriska åtgärderna ekonomiskt-praktiskt ska utformas.
- att innan beslutet fattas bör en översyn av det gemensamma EU-direktivet om moms ske i syfte att förbättra villkoren för den ideella sektorn.

Folkbildningsrådet

Folkbildningsrådet är en ideell förening med tre medlemmar – FBF, RIO och SKL. På riksdagens och regeringens uppdrag fördelar Folkbildningsrådet folkbildningsanslaget, som uppgår till närmare 3,3 miljarder kronor, i form av verksamhetsbidrag till tio studieförbund och 150 folkhögskolor. Vidare följer rådet upp och utvärderar folkbildningsverksamheten. Även andra statliga anslag fördelas av Folkbildningsrådet.

Ur förordning (1991:977, senast ändrad 2007) om statsbidrag till folkbildningen:

§2 Statens stöd till folkbildningen skall ha till syfte att

1. stödja verksamhet som bidrar till att stärka och utveckla demokratin,
2. bidra till att göra det möjligt för människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang och att delta i samhällsutvecklingen,
3. bidra till att utjämna utbildningsklyftor och höja bildnings- och utbildningsnivån i samhällen, och
4. bidra till att bredda intresset för att öka delaktigheten i kulturlivet.

Studieförbundens verksamhet

Studieförbunden arrangerade 2009 drygt 281 000 studiecirklar med 1,9 miljoner deltagare. Närmare 311 000 kulturprogram arrangerades med över 17 miljoner deltagare. Studieförbunden omsatte 4,4 miljarder kronor 2008, varav 3,6 miljarder kronor inom folkbildningsverksamhet och 0,8 miljarder kronor inom uppdragsutbildning, projektverksamhet m.m. Nio studieförbund är ideella föreningar och ett studieförbund är en stiftelse. På central nivå har studieförbunden över 330 medlems- eller samverkande organisationer och verksamheten bedrivs i samtliga kommuner genom drygt 350 lokalavdelningar. Avdelningar som i många fall är egna juridiska personer. Totalt engageras, oftast ideellt, över 100 000 cirkelledare.

Folkhögskolornas verksamhet

Under 2009 studerade drygt 28 000 deltagare på folkhögskolornas långa kurser (helår), 125 000 deltagare gick de korta veckokurserna och 5 000 personer deltog i uppdragsutbildningar. I folkhögskolornas kulturprogram deltog drygt 190 000 personer. Folkhögskolorna omsatte 3,4 miljarder kronor 2008, varav 2,8 miljarder kronor inom den verksamhet som finansieras genom folkbildningsanslaget. 600 miljoner kronor omsattes inom uppdragsutbildning, projekt- och konferensverksamhet.

107 folkhögskolor drivs av olika folkrörelser eller organisationer och då huvudsakligen som ideella föreningar. Ett mindre antal drivs i stiftelseform. Landsting, regioner och kommuner svarar för verksamheten i 43 folkhögskolor.

Konsekvenser för folkbildningsverksamheten

Folkbildningsrådet lämnar synpunkter på hur utredningens förslag påverkar verksamheten i studieförbund och folkhögskolor när nuvarande koppling till inkomstskattelagen (4 kap 8§ ML) upphör och en otydlighet uppstår om vilka varor och tjänster som kommer att ingå i folkbildningsundantaget och då en obligatorisk mervärdesskatt införs vid uthyrning av verksamhetslokaler.

Nuvarande koppling till inkomstskattelagen (4 kap 8§ ML) upphör

De studieförbund och folkhögskolor vars verksamhet är momsbefriad genom koppling till inkomstskattebefrielse i inkomstskattelagen påverkas när regeln i 4 kap 8§ ML slopas. Utredningen föreslår att begreppet yrkesmässighet slopas och att begreppet beskattningsbar person införs. Studieförbund och folkhögskolor har i dag huvuddelen av sin verksamhet momsbefriad. Att begreppet beskattningsbar person ersätter undantaget från yrkesmässighet för ideella föreningar och att den ideella sektorn ej får ett generellt undantag från skatt-

skyldighet leder till administrativt merarbete då man tvingas bedöma varje enskild transaktion utifrån mervärdesskatterättsliga grunder.

Folkbildningsrådet föreslår att ideella föreningar och stiftelser undantas från begreppet beskattningsbar person och fortsatt omfattas av ett generellt undantag. Genom att kopplingen till inkomstskattelagen upphör anpassar sig Sverige till EG-rätten.

Otydlighet om vilka varor och tjänster som kommer att ingå i folkbildningsundantaget

Utredningen anger att försäljning av varor i regel omfattas av skatteplikt till skillnad från omsättning av tjänster. Undantag från skatteplikt föreslås omfatta varor med nära anknytning till verksamheten. Det finns en otydlighet i detta begrepp som kan få negativa konsekvenser för studieförbund och folkhögskolor i form av ökade ekonomiska och administrativa problem. Ett klargörande behövs om vilka varor och tjänster i nära anknytning till verksamheten som tillhör det skattefria området.

Det är vidare oklart vad förslaget innebär avseende mervärdesskatt på interna transaktioner. Studieförbunden utgörs dels av centrala enheter och dels av ett stort antal regionala och lokala enheter, som i många fall är egna juridiska personer. För att undvika eventuell mervärdesskatt på transaktioner mellan studieförbundens olika nivåer kan utredarnas förslag på sikt leda till en ökad centralisering. Och det kan drastiskt påverka den lokala ideella verksamheten. Utredningsförslagen bör inte leda till ökat skattetryck på ideell verksamhet och ej heller ökade administrativa krav.

Folkbildningsrådet anser därför att samtliga varor och tjänster kopplade till folkbildningsverksamhet inom ideella organisationer skall undantas från mervärdesskatt.

Införandet av obligatorisk mervärdesskatt vid uthyrning av verksamhetslokaler

Utredningen föreslår att nuvarande regler som medger en frivillig skattskyldighet till mervärdesskatt vid uthyrning av lokaler avskaffas och att en obligatorisk skattskyldighet införs. Uthyrning av bostäder påverkas ej av förslaget och är undantagna från skatteplikt.

Denna del i utredningens förslag beror ej på en anpassning av de svenska reglerna till EU:s momsdirektiv utan har sin bakgrund i ett särskilt uppdrag att utredaren ”ska se över möjligheten att förenkla mervärdesskattsystemet på fastighetsområdet genom införande av obligatorisk skatteplikt vid uthyrning av verksamhetslokaler”.

Lokaluthyrarnas intressenter har uttryckt ett behov av förenklade regler för mervärdesskatt vid uthyrning av lokaler. Man har också föreslagit att den frivilliga skattskyldigheten ska kvarstå i förenklad form.

Att beräkna utredningsförslagets ekonomiska konsekvenser för folkhögskolor och studieförbund är komplicerat. En bedömning, genomförd av Folkbildningsrådets medlemsorganisationer, uppvisar tillkommande kostnader för mervärdesskatt på mellan 120 och 130 miljoner kronor.

Kompensatoriska ”verktyg” som neutraliserar dessa merkostnader för studieförbund och folkhögskolor är svåra att hitta och kan motverka verksamhetens

syfte. Verksamheterna och organisationerna är mångskiftande. Och det gäller såväl inom som mellan studieförbund och folkhögskolor. Det statliga folkbildningsanslaget baseras på att verksamheten bedrivs i enlighet med folkbildningsförordningen. Bidragssystemet baseras ej på mottagarnas kostnader för lokaler, administration och andra stödfunktioner. En återgång till ett system som fanns före 1990 med bl a bidragsvariablerna personal- och lokalkostnader är ej önskvärt och kan motverka statens syften med folkbildningsanslaget.

Enligt utredarnas förslag kommer ett kompensationsystem endast avse icke momsregistrerade organisationer. Olika offentliga myndigheter upphandlar utbildningar av både studieförbund och folkhögskolor. Och det är inte ovanligt att myndigheten kräver att anbudsgivaren ska vara momsregistrerad. Det innebär att dessa folkhögskolor och studieförbund diskvalificeras från ett kompensationsystem. Med förslagets utformning får man därmed ej kompensation för de momskostnader man har inom den ideella verksamheten.

Folkbildningsrådet anser att en obligatorisk mervärdesskatt ej ska införas vid utthyrning av verksamhetslokaler. Om en obligatorisk skatt ska införas bör detta i så fall ytterligare utredas. Utredningen ska både beakta de ekonomiska konsekvenserna för den ideella sektorn och hur de kompensatoriska åtgärderna ekonomiskt-praktiskt ska utformas.

Översyn av EU-direktivet om moms

Avslutningsvis anser Folkbildningsrådet att innan ett för den ideella sektorn så genomgripande beslut fattas måste Sverige agera ytterligare för en översyn av det gemensamma EU-direktivet om moms. Sveriges, och flera andra medlemsländers – särskilt de nordiska, unika och omfattande ideella sektor svarar för många betydelsefulla samhällsuppgifter som bör tydliggöras i ett EU-perspektiv.

För Folkbildningsrådet

Torsten Friberg
ordförande

Britten Månsson-Wallin
generalsekreterare